

Internationaliseren, juist nu!

Vanwege het coronavirus heeft internationalisering op veel scholen een minder prominente plaats gekregen. De afgelopen maanden waren hectisch en het virus verspreidde zich razendsnel. Het sociale leven ging in grote delen van de wereld op slot. Het afstandsonderwijs vroeg enorme flexibiliteit en aanpassingsvermogen van docenten en leerlingen. Veel scholen slaagden erin om deze nieuwe vorm van onderwijs succesvol op te zetten, en richtte zich op het zo goed mogelijk verzorgen van het reguliere onderwijs. Uitwisselingen tussen scholen kwamen stil te liggen. Internationalisering werd daarmee voor veel scholen een extra activiteit, misschien zelfs een overbodige luxe, die geen prioriteit (meer) heeft. Toch zou juist nu in het onderwijs de aandacht naar internationalisering moeten gaan. Internationalisering kan een middel zijn om onze leerlingen uit te laten groeien tot wereldburgers. Proactieve, bewuste en goed geïnformeerde wereldburgers kunnen sneller en doelmatiger reageren op een (dergelijke) crisis.

We zijn wereldwijd van elkaar afhankelijk

De coronacrisis is een wereldwijd probleem en laat ons zien dat we sterk met elkaar verbonden zijn. In korte tijd voelden we overal de gevolgen van de verspreiding van het virus. Mondiale problemen vragen om een mondiale aanpak. Toch zien we dat veel landen het virus op hun eigen manier bestrijden. Dat is opvallend want corona houdt zich niet aan landsgrenzen. Dus, waarom is er geen gezamenlijke aanpak? Hoe komt het dat er niet wordt ingezet op internationale samenwerking? Ook in de zoektocht naar een vaccin lijkt er een koortsachtige strijd te zijn ontstaan: wie kan als eerste een vaccin bemachtigen? Nationale belangen lijken voorop te staan. Dit terwijl het belangrijk is dat maatregelen gebaseerd zijn op kennis die internationaal wordt opgedaan. We moeten ervaringen, goed en slecht, delen om elkaar te helpen. Het komt er nu op aan over politieke, geografische en culturele verschillen heen te stappen. We moeten handelen op basis van solidariteit met besef van een gedeelde verantwoordelijkheid en met oog voor de universele rechten van de mens. Wereldburgers leren internationaal samen te werken en zijn zich ervan bewust dat alles met elkaar samenhangt. Wereldburgerschapsonderwijs laat ze zien dat je er alleen niet komt. Wereldburgers weten dat hun acties en daden effect kunnen hebben op iemand aan de andere kant van de wereld. Competenties die op dit moment belangrijker lijken dan ooit.

Ongelijkheid en polarisatie tegengaan

Dat internationale competenties als compassie, solidariteit en aanpassingsvermogen zo belangrijk zijn werd de laatste tijd zichtbaar. Naar aanleiding van de crisis ontstonden er hartverwarmende burgerinitiatieven. Vrijwilligers hielpen in ziekenhuizen, mensen hielpen ouderen in de buurt en muzikanten gaven optredens in de tuinen van verzorgingshuizen. Helaas zien we ook negatieve effecten van de crisis. Corona wordt regelmatig aangegrepen als een excuus om hard op te treden tegen de eigen bevolking. De verschillen tussen mensen worden benadrukt en mensenrechten worden geschonden. Wereldleiders kijken argwanend naar elkaar en handelen vanuit hun eigen politieke en/of economische

belangen. In de wereld heerst politieke onrust met nationalistische politieke leiders. Machtsmisbruik en angst zaaien werkt ongelijkheid en polarisatie wereldwijd in de hand. Volgens Mark van Vugt, psycholoog aan de VU, moeten we oppassen dat we ons de komende tijd niet afsluiten van anderen. Inderdaad zien we dat ook binnen landen mensen tegenover elkaar komen te staan. Denk maar aan hoe er door sommige mensen naar Chinezen wordt gekeken. Daar komt bij dat, hoewel het virus niet discrimineert, het waarschijnlijk wel de zwakste bevolkingsgroepen zijn die het hardst geraakt worden. Bij een wereldburger past een nieuwsgierige en open houding tegenover de ander. Ze leren hun oordeel uit te stellen en om op onderzoek uit te gaan. Hoe zit het werkelijk in elkaar? Uit onderzoek van Unesco (2019) blijkt dat deze socio-emotionele competenties de veerkracht van jongeren versterkt, zeker in tijden van crises.

Kans om internationalisering te verduurzamen en inclusiever te maken

Fysieke uitwisselingen tussen leerlingen uit verschillende landen zijn de afgelopen maanden niet doorgestaan. Een goed moment om te kijken naar hoe we op een waardevolle manier internationaal samen kunnen blijven werken. Hoe kunnen we internationalisering van het onderwijs duurzamer en inclusiever maken? Internationalisering is zoveel meer dan alleen een fysieke uitwisseling. Natuurlijk biedt een online gesprek een andere ervaring dan een offline ontmoeting. En daarbij komt dat niet iedereen toegang heeft tot een computer of een werkende internetverbinding. Maar een fysieke uitwisseling zorgde soms ook voor uitsluiting of viel in de praktijk wel eens tegen. Om duurzaam te internationaliseren is het belangrijk dat het internationaliseringsbeleid van een school niet valt of staat bij een uitwisseling. Met het nieuwe perspectief dat de coronacrisis ons geeft kunnen we onze aandacht meer richten op internationale competenties. Het wegvallen van de fysieke contacten met het buitenland laat zien dat we onze internationaliseringsprogramma's op school duurzaam en inhoudelijk sterk moeten maken. De uitdaging is om duurzame en inclusieve manieren te bedenken waarop alle leerlingen een (niet per se fysieke) internationale ervaring kunnen hebben.

Hoe dan?

Kortom, de crisis vraagt van ons om juist nu die extra stap te zetten om internationalisering in het onderwijs in te bedden in het curriculum. Eerder werd al duidelijk dat een fysieke uitwisseling met een school in het buitenland niet op zichzelf staat in het proces om van onze leerlingen wereldburgers te maken. Het échte intercultureel leren gebeurt wanneer wereldburgerschap structureel en doelmatig ingezet wordt. Met een heldere leerlijn voor ogen kunnen docenten hun leerlingen begeleiden bij hun groei als competente wereldburgers. Wanneer alle leerlingen kunnen werken aan internationale competenties kunnen we spreken van inclusief internationaliseren. Uiteindelijk zal dit leiden tot leerlingen die de blik naar buiten keren en zich met het volste vertrouwen in de wereld bewegen.

Hoe gaan we dat in praktijk doen? In het overzicht hieronder delen we graag een paar praktische manieren om wereldburgerschap op school en in de les vorm te (blijven) geven.

Praktijkvoorbeelden

- Gebruik de door Nuffic samengestelde [internationale competenties](#) om opdrachten/projecten vorm te geven en een leerlijn aan te brengen.
- Laat leerlingen online samenwerken via chat, video, e-mail etc. (bijvoorbeeld met [eTwinning](#))
- Gebruik het [Globi-Trotter bordspel](#) als een interactieve manier voor intercultureel leren!
- Gebruik de coronapandemie als onderwerp voor intercultureel leren. Laat leerlingen bijvoorbeeld onderzoeken wat het voor verschillende landen betekent mbt internationale betrekkingen/samenwerking, mobiliteit, milieu, armoede/economische ontwikkeling, etc.
- Tip: eTwinning kan gebruikt worden om leerlingen hierover met elkaar te laten spreken.
- [Sustainable Development Goals](#) (SDGs) kunnen dienen als onderwerp voor intercultureel leren. Voorbeelden vind je [hier](#) en [hier](#).
- Wereldburgerschap in de les (via opdrachten, projecten, spellen etc.) Inspiratie nodig? Kijk [hier](#) en [hier](#) voor leuke voorbeelden!
- Doe projecten over bijvoorbeeld [mensenrechten](#).
- Ga een samenwerking aan met internationale bedrijven in eigen land/regio.
- Zet een samenwerkingsproject op met buurlanden (vlak over de grens).
- Heb aandacht voor verschillende achtergronden binnen de school en maak hier een project omheen.
- Maak gebruik van virtual reality. De leerling maakt bijvoorbeeld een rondleiding door de school of bij hem/haar thuis.

Bronnenlijst

<http://blaauwberg.nl/corona-wat-komt-hierna/>

<https://thelifelonglearningblog.uil.unesco.org/2020/04/08/covid-19-from-global-crisis-to-global-citizenship/>

<https://www.unesco.nl/nl/opinie/corona-bewijst-internationale-samenwerking-van-levensbelang>

<https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/07/03/global-citizenship-education-after-the-covid-19-crisis/>

<https://www.theguardian.com/global-development/2020/mar/25/coronavirus-threatens-to-turn-aid-crises-into-humanitarian-catastrophes>